

Секція 8. Дошкільна педагогіка

Сачук М. В. - студентка VI курсу факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, спеціальність «Дошкільна освіта», *СНУ імені Лесі Українки, м.Луцьк, Україна*

Мельник І. М. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
СНУ імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

В.О.СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ПІДГОТОВКУ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Пошуки шляхів оптимального вирішення проблеми підготовки дошкільників до шкільного навчання зумовлюють переосмислення педагогічних надбань минулого, зокрема звернення до педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського. Перед сучасною дошкільною освітою стоїть завдання охоплення всіх дітей п'ятирічного віку дошкільними навчальними закладами з метою належної підготовки їх до школи. Актуальність означеного нами аспекту вивчення зумовлюється існуючою суперечністю між багатющою спадщиною вченого і наявністю в ній цінних ідей щодо підготовки дітей до школи та водночас недостатнім упровадженням положень вченого в практику дошкільних освітніх закладів.

З огляду на недостатню теоретичну розробленість, а також важливість для практики сучасної дошкільної освіти та школи нами обраний означений аспект дослідження.

В. Сухомлинський вважав дошкільне дитинство періодом життя, що великою мірою визначає майбутнє дитини, багато уваги приділяв якісній дошкільній підготовці дітей до навчання у школі, забезпеченню наступності

між дошкільною та шкільною освітою.

Спадщина Василя Сухомлинського надзвичайно багатогранна, та в центрі його уваги передусім — дитина, особистість, її духовний світ та моральні цінності. Проектування людини він вважає найголовнішим у педагогічній роботі. Методика такого проектування передбачає систему розвивального навчання, самостійність і самобутність життя дитини, її право на щастя, яке може дати родина, школа, найближче оточення. Учіння має бути радістю, а не тягарем.

Вивчення і аналіз педагогічної спадщини Сухомлинського В. О. знайшов відображення в зарубіжній і вітчизняній педагогічній думці. Так, науковець Б. П. Хижняк [1,с.6] зазначав, що педагогічна спадщина Сухомлинського має різноплановий, багатоаспектний характер. Він констатує: “Його твори – це золоті росини, перевірені практикою педагогічних ідей, знахідок, рекомендацій” [1, с.6].

Проблемою гуманістичного виховання у педагогіці Сухомлинського цікавляться Т.І. Поніманська і І. М. Дичківська [1, с.41]. Вони зазначають, що для сучасної педагогічної науки і практики особливого значення набувають поради видатного педагога про збагачення моральних понять: батьки, сім'я, рід, родина, родовід, рідний край. Інтерес до життя близьких і далеких людей народжує початки гуманізму, допомагає зрозуміти такі загальнолюдські цінності як життя, честь, любов до людей та інше.

Серед низки педагогічних проблем у творчій спадщині вченого має місце дослідження питання підготовки дитини до школи у працях І. Д. Беха, А. М. Богущ, М. Й. Боришевського, В.К. Кіндрата, В. Г. Кузя, О. Я. Савченко, О. В. Сухомлинської, Т. С. Фасолько, В. В. Федорчук, Т. Й. Франчук та інші.

Висвітлити провідні положення В.О.Сухомлинського щодо підготовки дошкільників до шкільного навчання.

В. Сухомлинський зробив неабиякий внесок у навчально-виховний процес школи. Одним із найвідоміших його нововведень є знаменита «Школа радості» під блакитним небом, яка переконує в тому, що найголовнішим у

вчительській діяльності є знання дитини, яке сприяє її розумінню.

У школі радості під блакитним небом Василь Сухомлинський здійснював пізнавально-виховну і навчальну роботу з майбутніми першокласниками, яка розпочиналася за два роки перед вступом до школи. Діти дивувалися, коли Василь Олександрович запросив їх прийти до школи, однак повів не в клас, а до саду: "Наша школа буде під блакитним небом, на зеленій травичці, під гіллястою грушею, на винограднику, на зеленому лузі. Скиньмо ось тут черевички й підемо босоніж, як ви звикли ходити раніше»[2, с.28]. У цій школі відбувався живий контакт малят з природою, з навколишнім середовищем як джерелом здоров'я, думки і дитячої творчості. Програма занять складалася В. Сухомлинським та вчителями початкових класів. Щороку вона вдосконалювалася. Зміст цієї роботи конкретніше розкривають такі рубрики розділу -"Школа радості" з відомої книги "Серце віддаю дітям": Перший рік - вивчення дітей, Наш куточок мрії, Природа – джерело здоров'я, Кожна дитина - художник, Турбота про живе і прекрасне, Наші подорожі в світ праці. Ми слухаємо музику природи, Зимові радощі й турботи, Перше свято жайворонка, Як ми вчилися писати й читати, Ми живемо в саду здоров'я тощо. Особлива увага приділялася тому, щоб навчити дітей читати до початку занять в 1 класі. У школі під блакитним небом дбали про загальний розумовий та емоційний розвиток малюків, розвиток їхнього логічного мислення. З цією метою ходили на екскурсії. Діти спостерігали різноманітні явища природи, життя в ній, висловлювали власні думки у бесідах на теми: "живе і неживе в природі", "пори року", тощо.

Вчений був переконаний, що навчання дуже важлива, але не єдина сфера духовного життя дитини. Він зауважував «що справжня школа – це багатогранне духовне життя дитячого колективу, в якому вихователь і вихованець об'єднані багатьма інтересами і захопленнями» [3, с.11].

Багаторічний досвід роботи в школі привів вченого до переконання у доцільності систематичної і плідної роботи з підготовки дітей до школи. Педагог писав: «Рік, що передував навчанню за партою, був потрібний мені для

того, щоб добре взнати кожну дитину, глибоко вивчити індивідуальні особливості її сприймання, мислення і розумової праці. Перш, ніж давати знання, треба навчити думати, сприймати, спостерігати. Треба також добре знати індивідуальні особливості здоров'я кожного учня – без цього не можна нормально вчити [3, с.19].

У своїх роботах учений чимало уваги приділяв вихованню наймолодших дітей, першокласників і тих, що вступають до школи. Роки дитинства — дошкільний і молодший шкільний вік — відіграють важливу роль у формуванні особистості, вважав він. Це не підготовка до майбутнього, а справжнє, яскраве, самобутнє, неповторне життя. І від того, яке було дитинство, хто вів дитину за руку в дитячі роки, що ввійшло до її розуму і серця з навколишнього світу, від цього значною мірою залежить, якою людиною стане сьогоднішній малюк.

Навчання у школі потребує, насамперед, перебудови свідомості дитини, спеціальної спрямованості на серйозну і відповідальну діяльність, сумлінне виконання учнівських обов'язків. Така перебудова не відбувається раптово, а здійснюється поступово і значною мірою ще в дошкільному дитинстві, завдяки залученню малят до виконання доручень дорослих, нескладних домашніх обов'язків, правил поведінки.

Підготовка дітей до школи як цілеспрямований процес здійснюється у дошкільних закладах згідно з їх програмою, а також у сім'ї з метою полегшення подальшого учіння. Необхідність такої підготовки не викликає сумніву, хоча, звичайно, у сімейній практиці вона реалізується по-різному, що залежить передусім від конкретної обізнаності батьків з цим питанням. Принагідно відзначимо роль підготовки дитини до навчання не тільки у забезпеченні наступності між дошкільною та шкільною ланками освіти, а й у збереженні єдності на шляху психічного розвитку та формування особистості дитини. Наступність між дошкільним закладом і школою здійснюється як у змісті навчання й виховання, так і в методах і прийомах, організаційних формах навчально-виховної роботи. Вчитель початкової школи, щоб підвищити ефективність навчання, вдається до ігрових прийомів, які часто застосовуються

у дошкільному закладі, а вихователь включає до процесу навчання спеціальні завдання, вправи, поступово ускладнюючи їх, формуючи тим самим у дошкільнят передумови навчальної діяльності. Заняття, як форма навчання у дошкільному закладі, передує урокові в школі.

Навчальні успіхи учня значною мірою визначаються ставленням його до школи, до учіння. “Вчити можна того, хто хоче вчитися”, - писав видатний педагог В. О. Сухомлинський [4,с.209].

Узагальнення змісту та напрямів підготовки дітей до школи у Павлиші дає підстави підсумувати: Василь Сухомлинський здійснював навчально-пізнавальну і виховну роботу з майбутніми першокласниками заздалегідь до вступу до школи. Окрім того, вчений був переконаний, що однієї роботи з майбутніми школярами недостатньо. Велику увагу він також приділяв роботі з батьками майбутніх першокласників. Перспективою подальшого дослідження ми вбачаємо вивчення практики організації батьківської школи у Павлиші.

Список літератури:

1. Українська педагогіка в персоналіях: У 2-х кн. /За ред. О. Сухомлинської. - К: Либідь, 2005.-Кн.2.-550 с.
2. Сухомлинський В. О. Казки школи під блакитним небом./В.О.Сухомлинський - К., 1991. – 145с.
3. Сухомлинський В. О.Серце віддаю дітям / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори: У 5-ти т./ В.О.Сухомлинський - К.: Рад. шк., 1977. – Т.3. - С. 7-282.
4. Сухомлинський В. О. Духовний світ школяра / В.О.Сухомлинський // Вибр. твори: У 5-ти т./ В.О.Сухомлинський. - Т.1. - К., 1976. - С. 209-401.